

forma prefixada *intoppare*, i no sols a partir de Dante, on ja l'hem citat (endemés cf. Ang. Prati) —res més característic de la creació onomatopèica que aquest submergir-se i ressorgir—: no sols *intoppare in* «in-ciampare in» (V. supra, cita l'*Inferno*); amb el matís de l'ús màxim cat.: *intopparsi*, «incontrarsi», allà no és més que «furbesco», però els postverbals *intoppo*, *intoppa* «l'intoppare» ja apareixen entorn de 1300 (*Novellino*, Barberini); *tóppete* com a veu imitativa del cop; i no hi manca, almenys dialectalment, la forma nua, sense *in*: Arezzo *toppare* en l'acc. mallorquina de «dar delle bussas», i *toppa* «sconfitta» en un sonet de c. 1300; per quina via allà es va arribar a *tóppo* 'soca', i a *tóppa* 'pedaç', reconec que és ben dubtós; i pot haver-hi mera paronímia, però no és pas segur.

Amb França el contrast en vitalitat és molt més gran: el fet que en oc. ant. i fr. ant. sembla haver-hi el buit, no pot ser gaire enganyós, sobretot tenint en compte que el fr. *toper* 'acceptar un envit en el joc', i després 'declarar-se d'acord' sorgeix molt tardanament, en el S. XVII, i es creu manllevat del castellà. Però quant a les terres d'Oc, el buit, ben cert, no és pas complet: caldria recercar millor quina és l'extensió del llgd. *atupà* «assommer, batre avec excès», més que més vist que *atupà* existeix també a Gascunya (Palay). Altrament veg. els articles *topp*-, *toppen*-, *top*-, *toppin* del FEW (que Wartburg ja va anticipar en *Word x*, 1954, 288-305).

Un punt complex i delicat tocaríem si vollem desriar bé del nostre radical onomatopèic el grup que vaig aplegar en el DCEC/DECH en l'article TOPE 'extrem superior'. Que en els mots d'aquest grup hi ha una aportació i contacte germànic és segur. També és segur que aquest altre complex té en català incomparablement menys importància que l'anterior. En tot cas dins la vida d'un grup i altre, a la Romània almenys, hi ha hagut suma i confluència. Per aquestes raons ens abstindrem ací de separar-los en articles diferents; i és que no sols fóra impracticable separar-los a fons, sinó que en part seria fals. La posició de Diez, que unia les dues famílies, considerant-les comunes a romànic i germànic, i no pas ver germanisme en cap part, no ha pas estat superada.

No és que hàgim de posar en dubte que el grup *TOP/TAP/TIP*, amb el sentit general de 'cim, punta' és antiquíssim en germànic: el mateix fet de l'apofonia vocàlica allí ho demostra. Però sempre resta el fet que aquest grup germànic no té etimologia trobada en indoeuropeu, diguin el que vulguin alguns germanistes. En tot cas fóra temerari afirmar que en el llunyà passat proto-germànic no es vagi crear exactament en la mateixa forma que l'arrel romànica. Tenint això menys importància per al català, remetem per als detalls al DCEC/DECH, i passem a enumerar els derivats de tot plegat.

DERIV.: *Topada* [Belv.; DFgra. «carabassotada»]. *Topadís* [mall. DAg.]. *Topador* [Belv.; tort.]. *Topament*. *Topants*: general de tot el Princ. (cal saber els *topants*, gens específic de Segarra, DAg., igual Bna., Muntanya, costa etc.); *toparenys* [berg., DAg.]; *topall*

['botó de topar un vehicle etc.' (DFa.), mot ben fet que vaig sentir primer a Fabra, i que no crec inventat per ell, s'ha arrelat amplament i ampliat l'ús]. *Top* «tope», Sanelo I, 133r1, val. *tóp de pedra* 'cap de filó, punta de penyia isolada, que d'una barrinada es pot fer saltar' Aldaia; «hi ha uns *tops* o *topéts* de pedra»: són isolats, no formen un banc, ibid. (1962). *Topet* 'adorn del cabell de les dones' (val. 1591; còbula relativa a Xàtiva, AlcM); *topet de bou* (planta) Cocentaina, 1962; *topeto* [DTo.]; *topetut*. *Topetó* [Lab.], 'turonet' o 'petit cim', n'hi ha uns quants a Nàquera: «*Topetó* de les Voltes, T. de la Calera», 1932.

Topo «el gargot de tinta sobre el paper», Belv. [molt arrelat Bna. 1900] «cop que dona una cosa ab l'altra», Belv. «golpe» eiv., PzCabr.; aplicat als cabells és eiv. («flequillo», PzCabr.) i val.; un avi llaurador planyent-se indulgentment de la voluntat indòcil i modernista de la néta: «la xica --- si a l'agüelo creguera, seria més bonica: / caragols ni rodetes no ha portat mai ma néta: vol dur ben alt el *topo*, com una senyoreta; / en sa caixa l'agüela guarda, com gran tresor, / les casi ja olvidades joies de l'antigor ---», TLlorente (en SGuarner, *Sector Progressista Renaix. Val.*, 78); «*topo*: tupé, la parte de pelo, que se dexa sin cortar en la punta de la frente, para que sobrepuesto al peluquín, imite al natural», CRos, 1764, 229; Sanelo; *tupé* és pres del fr. *toupet* id.; «cabellera, ab clenxa, ab *tupé* als ulls», Maldà (*Calaix de Sastre*, 28-xii-1798); *tupitè* sembla encreuat amb *pitó*; *tupet* cerd. 'barra' (BDC II, gallicisme intolerable).

MGadea no sols empra *topet* amb tal sentit (T. del Xè I, 8), sinó espt. *topo*: «Les unes trenes qu'els apleguen dasta terra --- les xiques de Vinaròs / pòrten lo *topo* molt gròs» (ib. I, 227); «els *toputs* de Cullera: eixe mòt o sobrenòm els donen als cullerencs els naturals de Sueca --- tal vòlta per ser algo *topos* [???] o poc sabuts» (III, 126): cosa que tinc bons motius per negar, no sols per raons lingüístiques, perquè a Sueca vaig notar que la majoria tenia els cullerencs per gent molt decidida a no deixar-se fer de Samsó per cap Dalila. *Tupell* i *tupellut*, AlcM: no hi ha raó per escriure *tup*- i no *top*-.

Topetar [Escrig] 1851, junt amb *topetada* «golpe que se da con la cabeza; topetón, encuentro o golpe que da una cosa con otra»; *topetejar* «porfiar o insistir, obstinarse en alg. c., *topetejar* contra la sòrt: dar coces contra el aguijón». *Topeta*. *Topino* (? , BDC XII, 69: és estrany si és de StPolM, que no en tingui nota, cf. *toquino*). *Tupany* [DAg.], que AlcM no té gaires raons per esmenar en *topany*. *Topaló* (MGadea) i *tapolar* (Alacant, DAg.).

Atopar, mala grafia per *atupar* (supra); *atupada*, *atupador*. *Entopar*: en part és pres de l'it. *intoppare*: així a l'Alguer: «--- sabia ja l'hora en què 'l doctor tenia de venir: com lo veu muntant per l'escala, l'entopa y li aconsella que ---», Ciuffo (BCEC 1907, 55); potser no sempre va ser així, si és realment de Capellades i de c. 1600, la cita «que dins tres dies primers vinents aïen de escurar les regueres, cada qual per son *entopar*» ['trajecte que toca amb la propietat de cada u']